

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta (HE 195/2021 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Aino Koskinen, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava asiantuntija Peter Karlsson, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- johtaja Tommi Karttaavi, Suomen Kuntaliitto
- toimitusjohtaja Jarmo Matilainen, Finnet-liitto ry
- hallituksen puheenjohtaja Pauli Pullinen, Suomen Seutuverkot ry
- lakiasioiden päällikkö Marko Lahtinen, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- työ- ja elinkeinoministeriö
- Keski-Suomen Valokuituverkot Oy
- Saimaan Kuitu Oy

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Kuhmoisten Laajakaista Oy

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi laajakaistarakentamisen tuesta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on saattaa laki vastaamaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muuttuneita vaatimuksia.

Esityksen mukaan lakia muutettaisiin siten, että tukiohjelma kohdistuisi jatkossa ainoastaan edistyksekköiden kiinteiden viestintäyhteyksien tukemiseen. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen laajakaistainfrastruktuurin tukemista koskevaan sääntelyyn on lisätty omat ehtonsa kiinteään ja langat-

Valiokunnan mietintö LiVM 24/2021 vp

toman laajakaistan tukemiselle. Langattoman laajakaistan tukemista koskevien ehtojen mukaan Suomessa ei jäisi 5G-verkoille lainkaan tukikelpoisia alueita 4G-verkkojen laajan kattavuuden vuoksi. Näin ollen tukiohjelma tulisi kohdistaa jatkossa vain kiinteiden yhteyksien tukemiseen. Lain nimike ehdotetaan muutettavaksi laiksi kiinteän laajakaistan rakentamisen tuesta, koska lain soveltamisalaa on tarkoitus muuttaa.

Lisäksi lakiin lisättäisiin aiempaa yksityiskohtaisemmat säännökset suunnitellun hankealueen kartoituksesta, julkisesta kuulemisesta ja kilpailuvaikutusten arvioinnista. Säännökset täsmentäisivät kyseisten toimenpiteiden sisältöä ja toteutustapoja. Myös laajakaistahankkeen tukikelpoisia kustannuksia ja tuen myöntämisen kriteerejä koskeviin säännöksiin ehdotetaan tarkennuksia ja muutoksia. Uudet säännökset eivät kuitenkaan aiheuttaisi merkittäviä muutoksia nykykäytäntöön.

Tukiohjelmalle esitetään 15 miljoonan euron määrärahaa vuodelle 2022, jonka avulla nopeiden laajakaistayhteyksien saatavuus olisi tavoitteena saada noin 30 000 uudelle kotitaloudelle.

Esitys liittyy vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 3.2.2022.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

(1) Valiokunta pitää hyvänä, että laajakaistarakentamisen tukemista julkisin varoin jatketaan sellaisilla alueilla, joilla nopean laajakaistaverkon kattavuus ei ole markkinaehtoisesti toteutunut.

(2) Esityksellä muutetaan laajakaistarakentamisen tuen sääntelyä Euroopan unionin päivitetyn ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti. Jatkossa valtion tuki voi kohdistua vain kiinteän laajakaistaverkon rakentamiseen. Valiokunta painottaa, että kiinteän laajakaistaverkon kattavuuden kehittäminen edistää osaltaan myös 5G-verkkojen rakentamismahdollisuuksia.

(3) Laajakaistaverkkojen rakentaminen on tärkeää digitaalisten palvelujen hyödyntämisen mahdollistamiseksi ja muun muassa eri puolilla Suomea asuvien kansalaisten sekä yritysten yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

(4) Esityksen perustelujen mukaan käyttäjän asuinpaikalla tarkoitetaan kotitalouksien vakinaisia ja vapaa-ajan asuntoja, joten vapaa-ajan asuntojen yhteyksien osalta ehdotus ei muuta voimassa olevaa oikeustilaa. Muun muassa etätöiden lisääntymisen myötä vapaa-ajan asuntojen verkko-yhteyksien toimivuudella on yhä keskeisempi merkitys.

Kuntien maksuosuudet

(5) Kuntien maksuosuuksista on säädetty valtioneuvoston asetuksella. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että kuntien jakautuminen eri maksuosuusluokkiin ei kohtelee eri kuntia tasa-arvoisesti, ja on katsottu, että kohtuullisemmat maksuosuudet tai maksuosuuksien yhtenäistäminen mahdollistaisivat useammalle kunnalle hankkeisiin osallistumisen. Nykyisillä maksuosuuk-

Valiokunnan mietintö LiVM 24/2021 vp

silla on asiantuntija-arvioiden mukaan vaarana, että kaikki kunnat eivät halua tai voi sitoutua hankkeisiin osallistumiseen, jolloin uusia tuettuja laajakaistahankkeita ei saataisi kyseisen kunnan alueella lainkaan käynnistettyä.

(6) Valiokunta pitää edellä mainituista syistä välttämättömänä, että kuntien valtioneuvoston asetuksella säädettyjä maksuosuuksia tarkastellaan vielä esityksen tavoitteiden toteutumisen varmistamiseksi. Kuntien maksuosuuksien tulee olla määritelty siten, että uusia hankkeita saadaan käynnistettyä ja että ehdotetut valtion ja Euroopan unionin elpymisvälineen tuet saadaan myös käytännössä hyödynnettyä suunnitellussa aikataulussa.

Lopuksi

(7) Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä vähäisin muutoksin.

(8) Valiokunta korostaa, että jatkossa tulee seurata ja arvioida tarkoin ehdotetun sääntelyn ja myös aiemmin tehtyjen vasta vielä vähän aikaa voimassa olleiden muutosten vaikutuksia, laajakaistaverkkojen kattavuuden kehittymistä ja muun muassa kuntien taloudellisten vastuiden kohtuullisuutta.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

3 §. Määritelmät. Valiokunta on poistanut nopean laajakaistan määritelmästä maininnan tavanomaisista ruuhkaolosuhteista lähinnä vain langattomaan laajakaistaan liittyvänä. Koska uudessa tukiohjelmassa on mahdollista tukea vain kiinteiden laajakaistaverkkojen rakentamista, kyseistä mainintaa ei enää saadun selvityksen mukaan tarvita nopean laajakaistan määritelmässä.

4 §. Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysi. Valiokunta on täsmentänyt pykälän 3 momenttia lakiteknisesti siten, että on selvää, mihin lakiin 4 a §:ää koskeva viittaus kohdistuu.

Voimaantulo. Valiokunta on tehnyt lain voimaantulosäännökseen teknisen korjauksen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 195/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö LiVM 24/2021 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain (1262/2020) 4 §:n 2 momentti, *muutetaan* lain nimike, 3 §:n 1 momentin 2 kohta, 4 §:n 3 momentti sekä 10 ja 12 § sekä *lisätään* lakiin uusi 4 a ja 4 b §, 9 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 10 a § seuraavasti:

Laki

kiinteän laajakaistan rakentamisen tuesta

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *nopealla laajakaistayhteydellä* kiinteää yhteyttä, joka pystyy tarjoamaan edistyksellisen ja tasalaatuisen yhteyden ~~tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa~~;

4 §

Liikenne- ja viestintäviraston markkina-analyysi

Liikenne- ja viestintäviraston tulee markkina-analyysia tehdessään ottaa huomioon sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 51 a §:ssä tarkoitetun maantieteellisen kartoituksen ja ennusteen tulokset ja lisäksi tehdä erillinen julkista tukea koskeva kartoitus, jonka tulee täyttää **tämän lain** 4 a §:ssä säädetyt vaatimukset.

Valiokunnan mietintö LiVM 24/2021 vp

4 a §

Julkista tukea koskeva kartoitus

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettujen markkina-analyyseissä käytettävän julkista tukea koskevan kartoituksen on täytettävä seuraavat vaatimukset:

1) kartoituksessa on yksilöitävä maantieteelliset kohdealueet, jotka julkisen tuen on tarkoitus kattaa, ja siinä on otettava huomioon kaikki nykyiset julkiset ja yksityiset verkot, jotka pystyvät luotettavasti tarjoamaan tiedonsiirron, jonka latausnopeus on vähintään 100 megabittiä sekunnissa;

2) kartoitus on tehtävä:

a) kiinteiden verkkojen osalta osoitetasolla verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen perusteella;

b) kiinteiden langattomien liityntäverkkojen osalta osoitetasolla verkon peittoalueella olevien kotitalouksien ja toimitilojen perusteella tai enintään 100 x 100 metrin suuruisten ruutujen perusteella.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa kotitalouksien ja toimitilojen katsotaan olevan verkon peittoalueella, jos ne on jo liitetty verkkoon tai voidaan liittää verkkoon ja aktivoida palvelu enintään neljän viikon kuluessa pyynnöstä loppukäyttäjän kannalta tavanomaisella kytkentämaksulla, joka ei saa sisältää lisäkustannuksia tai poikkeuksellisia kustannuksia eikä olla korkeampi, kuin keskimääräinen verkon kytkentämaksu Suomessa.

4 b §

Julkinen kuuleminen

Liikenne- ja viestintäviraston on julkaistava suunniteltua laajakaistahanketta koskevat tiedot verkkosivuillaan julkista kuulemistä varten. Julkisen kuulemisen on kestävä vähintään 30 päivää.

Julkisessa kuulemisessa markkinoilla toimiville teleyrityksille on varattava tilaisuus esittää huomautuksensa hankkeesta ja toimittaa 4 a §:n mukaisesti perustellut tiedot olemassa olevista verkoistaan sekä sellaisista verkoistaan, jotka ne uskottavasti suunnittelevat ottavansa käyttöön kolmen vuoden kuluessa suunnitellun tukitoimenpiteen julkaisemisesta. Teleyritysten ilmoittamien verkkojen on pystyttävä tarjoamaan kohdealueella luotettavasti tiedonsiirto, jonka latausnopeus on vähintään 100 megabittiä sekunnissa.

Jos Liikenne- ja viestintävirasto asettaa tuettavan infrastruktuurin käyttöönotolle kolmea vuotta lyhyemmän tai pidemmän enimmäisaikarajan, samaa aikarajaa on käytettävä myös arvioitaessa, onko 2 momentissa tarkoitettuja verkkoja uskottavasti suunnitteilla. Verkon käyttöönotolle asetettu enimmäisaikaraja ei kuitenkaan saa olla alle kahta vuotta.

Valiokunnan mietintö LiVM 24/2021 vp

9 §

Muu julkinen tuki

Tuensaajalle InvestEU-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) 2015/1017 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/523 1 artiklassa tarkoitetun InvestEU-rahaston tuella myönnettyä rahoitusta ja sen kattamia kustannuksia ei oteta huomioon laskettaessa tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettua julkisen tuen enimmäismäärää, jos rahoitus kuuluu tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EU) N:o 2021/1237, 16 jaksossa säädettyihin rahoitustuotteisiin.

10 §

Tuen myöntämisen edellytykset

Laajakaistahankkeeseen voidaan myöntää tässä laissa tarkoitettua valtiontukea vain, jos hakija sitoutuu:

1) tarjoamaan tuen avulla rakennettuja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisia verkko- ja viestintäpalveluita tai niitä vastaavia mainitun lain ja sen nojalla annettujen määräyksiensä mukaisia palveluita vähintään kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien;

2) luovuttamaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin muille teleyrityksille käyttöoikeuden tuen avulla rakennettuun sellaiseen viestintäverkkoon, verkkoelementtiin ja verkon kapasiteettiin, joka ei ole tuen saajan omassa käytössä tai tarpeen sen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten;

3) julkaisemaan seitsemän vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta palvelun toimitusehdot ja muut käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden kannalta merkitykselliset tiedot verkkosivuillaan, joilta ne ovat helposti havaittavissa ja saatavilla.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetty määräaika ei koske tuen avulla rakennettuja mastoja, kaapelikanavia eikä muuta fyysistä infrastruktuuria. Samoja käyttöoikeutta koskevia ehtoja sovelletaan koko tuettuun verkkoon sekä verkon osiin, joissa on käytetty olemassa olevia infrastruktuureja.

Näyttötaakka hinnoittelun kohtuullisuudesta ja ehtojen syrjimättömyydestä on tuen saajalla. Jos samaan omaisuuteen kohdistuu myös sähköisen viestinnän palveluista annetusta laista johtuva käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus tai yleispalveluvelvoite, käyttöoikeuden luovutuksen hinnoitteluun ja muihin ehtoihin sovelletaan tämän lain säännöksiä.

Tuen avulla rakennettavat kaapelikanavat on rakennettava siten, että ne ovat riittävän tilavia vähintään kolmelle verkolle ja erilaiselle verkkotopologialle.

Valtiontukea voidaan myöntää vain, jos tuen myöntämisellä ei arvioida olevan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia eikä Euroopan komissio vastusta tuen myöntämistä. Tukea voidaan myöntää vain alueelle, jolla ei ole verkkoa, joka pystyy tarjoamaan luotettavasti tiedonsiirron, jonka latausnopeus on vähintään 100 megabittia sekunnissa, ja jolla niitä ei ole uskottavasti suunniteltu otettavaksi käyttöön kaupallisina ehdoin seuraavan

Valiokunnan mietintö LiVM 24/2021 vp

kolmen vuoden aikana tai tuetun verkon kanssa samassa ajassa. Verkon käyttöönotolle asetettu enimmäisaikaraja ei kuitenkaan saa olla alle kahta vuotta.

Tuetulla hankkeella on saatava aikaan merkittävä parannus verrattuna verkkoihin, jotka ovat olemassa tai joiden käyttöönotto on uskottavasti suunnitteilla kolmen vuoden kuluessa suunnitellun tukitoimenpiteen julkaisemisesta tai tuetun verkon kanssa samassa ajassa. Hankkeen on sisällettävä merkittäviä investointeja passiiviseen infrastruktuuriin.

Tukea voidaan myöntää vain hankkeelle, jonka kokonaiskustannukset ovat enintään 100 miljoonaa euroa. Tukea ei voida myöntää yritykselle, joka on tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys.

10 a §

Tukku tuotteiden hinnoittelu

Edellä 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen käyttöoikeuden hinnan on perustuttava jonkin seuraavista vertailuarvoista:

- 1) jäsenvaltion tai unionin vertailukelpoisilla kilpailluilla alueilla vallitsevat keskimääräiset julkaistut tukkuhinnat;
- 2) jos 1 kohdan mukaisia julkaistuja hintoja ei ole, Liikenne- ja viestintäviraston kyseisille markkinoille ja palveluille jo asettamat tai hyväksymät säännellyt hinnat;
- 3) jos 1 ja 2 kohdan mukaisia julkaistuja tai säänneltyjä hintoja ei ole, hinnoittelun on noudatettava alakohtaisen sääntelyjärjestelmän mukaisesti määrättyä kustannussuuntautuneisuutta ja menetelmää.

12 §

Tukikelpoiset kustannukset

Tukikelpoisia kustannuksia ovat kustannukset, jotka ovat:

- 1) syntyneet tukihakemuksen vireilletulon jälkeen;
- 2) syntyneet nopeiden laajakaistayhteyksien tarjonnassa tarpeellisen viestintäverkon rakentamisesta;
- 3) välttämättömiä hankealueella sijaitsevien, käyttäjän asuinpaikkaan tai sosioekonomisen vaikuttajan sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien tarjonnassa.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja sosioekonomisia vaikuttajia ovat:

- 1) yhteisöt, jotka voivat tuottaa merkittäviä sosioekonomisia hyötyjä kansalaisille, yrityksille ja paikallisyhteisöille vaikutusalueellaan;
- 2) laajasti digitalisoituneet yritykset.

Liikenne- ja viestintävirasto voi maksupäätöksessään oikaista kustannuksia, jos hakijan ilmoittamat kustannukset ovat kohtuuttoman korkeat.

Tukikelpoisia kustannuksia eivät ole:

- 1) viestintäverkon ylläpitokustannukset tai verkon osien vuokratkustannukset;
- 2) kustannukset, jotka kohdistuvat enintään sadan metrin päähän käyttäjän asuin- tai sijaintipaikasta ulottuvalle tilaajayhteyden osalle;

Valiokunnan mietintö LiVM 24/2021 vp

3) kustannukset alueella, joka ulottuu sadan metrin päähän sellaisesta liityntäpisteestä, josta voidaan tarjota nopeita laajakaistayhteyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitkä viestintäverkon tekniset osat katsotaan tukikelpoisiksi, sekä määräyksiä tuen piiriin hyväksyttävien kustannusten laskentatavasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 202~~2~~.

Laajakaistahankkeeseen, jolle Liikenne- ja viestintävirasto on antanut tukipäätöksen ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 16.11.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Suna Kymäläinen sd
varapuheenjohtaja Ari Torniainen kesk
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Juho Kautto vas
jäsen Jari Kinnunen kok
jäsen Jouni Kotiaho ps
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Joonas Könttä kesk
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Jenni Pitko vihr
varajäsen Raimo Piirainen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula